

Oversigt over forårs-trækobservationer 1957—1962 organiseret af Dansk Ornithologisk Forening

(»Påskelejre«)

[With a Summary in English: Survey of Observations on Spring Migration, 1957-1962,
organized by Dansk Ornithologisk Forening (»Easter Camps«)].

Af

L. FERDINAND og N. HESSELBJERG CHRISTENSEN

I påsken 1957 arrangerede D.O.F.s felt-ornithologiske udvalg studielejre på 3 lokaliteter, hvor man kunne forvente et godt træk af dagtrækkende fugle, nemlig Gilleleje, Fornæs og Skagen. Hensigten med disse arrangementer var, ligesom ved tidligere studielejre, at give D.O.F.s yngre medlemmer mulighed for at iagttage fugletræk under vejledning. Man havde ved tilrettelæggelsen særlig lagt vægt på at skærpe deltagernes iagttagelsesevne, samt at træne dem i systematisk journalisering af deres iagttagelser. Ialt 46 medlemmer deltog i disse lejre i 1957, og da man fandt, at arrangementet var vellykket, gentog man det i 1958 og igen i de følgende år, sidst i 1962.

Lejrene havde først og fremmest et pædagogisk formål, men heri indgik, at man så nøjagtig som muligt nedskrev, hvad man iagttog af dagtrækkende fugle. Disse notater danner baggrunden for det her offentliggjorte materiale.

Næsten alle observationsresultater har tidligere været udgivet i form af dupliserede skemaer, een for hver påske, men disse rapporter blev kun fordelt til lejrenes deltagere, og udvalget har anset det for ønskeligt at udarbejde en samlet rapport, der skulle være tilgængelig for alle.

Hensigten med denne afhandling er at give et resumé af de indvundne erfaringer fra de enkelte lokaliteter. Der er altså ikke tale om en egentlig bearbejdelse. Sådanne

er iøvrigt påtænkte, og et arbejde om Bogfinkens træk er udarbejdet (CHRISTENSEN og ROSENBERG 1964). Alle observationsprotokoller og skemaer er deponerede i D.O.F.s arkiv, og står til disposition for interesserede.

En imponerende indsats gjort af entusiastiske og morgenduelige medlemmer af D.O.F. ligger bag det her indsamlede materiale. Man skal herved benytte lejligheden til at takke alle de mange deltagere, ialt mellem 150 og 200, der i årenes løb har deltaget i arrangementerne.

Observationerne på Hammeren, Hesselø, Fed og Anholt blev tilrettelagt af Naturfredningsrådet med bistand fra de felt-ornithologiske udvalg. For den forståelse og imødekommenhed, som særlig professor R. SPÆRCK har vist for disse arrangementer, bringes herved vor hjerteligste tak.

En del medlemmer har selv taget initiativet til at foretage observationer på forskellige lokaliteter ude i landet, og det har været en særlig glæde for udvalgene at opleve dette private initiativ, der beviser den store interesse, som medlemmerne har vist påskeobservationerne.

Observations- og rapporteringsmetode

Den officielle observationstid har gennem alle årene været fra en halv time før solopgang til kl. 10.30, men den har altid kunnet udvides afhængig af trækkets forløb. I instruktionen for lejrene blev der

givet vejledning i journaliseringsteknik og andre praktiske spørgsmål vedrørende trækfugleobservationer. Instruktionen var udarbejdet i overensstemmelse med den almindeligt anvendte teknik ved observationer af dagtrækkende fugle i udlandet, især Sverige og England. Ofte bliver instruktioner forandret, når de skal udføres i praksis, og således er det også gået de instruktioner, der blev givet på Påskelejrene. I det store og hele må de indsamlede observationer vedrørende forflyvende (dagtrækkende) fugle dog anses for at være sammenlignelige. Derimod har det vist sig vanskeligt at få indøvet nogen ru-

tine i systematiske optællinger af rastende fugle på samme sted og fra dag til dag.

Det kan diskuteres, om den begrænsede observationstid fra solopgang til formiddagstrækkets ophør ved 10—12 tiden rummer fejlkilder. Det er en almindelig erfaring fra træksteder, at det meste småfugletræk ses før middag. Om foråret fortsætter trækket dog ikke sjældent til sent på eftermiddagen. Hertil er at bemærke, at det ikke nødvendigvis er de absolutte tal for dagen, der har interesse i en analyse. Ofte er det trækintensiteten, f. eks. antallet trækkende fugle pr. time, der er af værdi.

Observationsposternes beliggenhed.

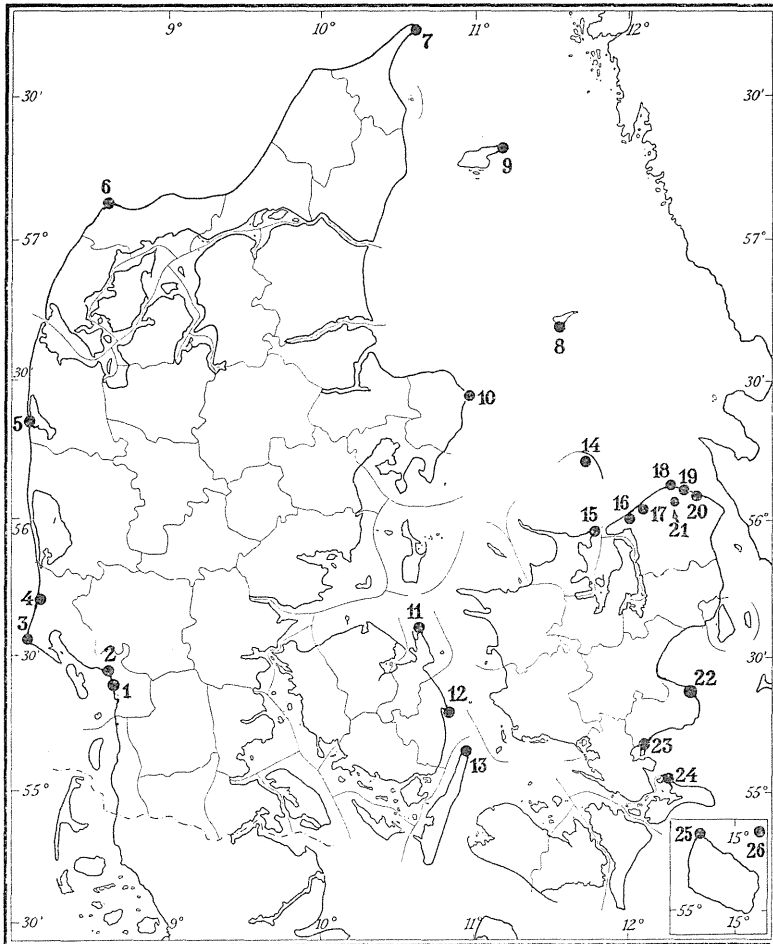

Fig. 1. Kort over observationsposternes beliggenhed. De enkelte lokaliteters numre svarer til numret i tabel nr. 1 (side 8) samt til lokaliteternes nummerering i teksten (side 3).

Fig. 1. Map showing the observation posts. The numbers refer to table 1, page 8, and to numbers mentioned in the text, page 3.

For de dage, hvor der intet småfugletræk har været om formiddagen, kan det tænkes, at et stort træk er begyndt efter middag, specielt hvis der er indtrådt en vejrförändring. Hvis man ved sammenligningen mellem de forskellige dage kun interesserer sig for formiddagstrækket, har det imidlertid kun lidet at sige, at nogle store eftermiddagstræk skulle være overset.

Det må indrømmes, at for rovfuglenes vedkommende kan det være uheldigt, at posten forlades allerede før middag. Selv om man nok kan regne med, at observatørerne har holdt øje med himlen resten af dagen fra tid til anden, vil chancerne for at et eventuelt eftermiddagstræk af rovfugle bliver opdaget, variere betydeligt med flyvehøjden, en variation der er mindre udtalt, når posten er bemanded.

Flyvehøjde, observatørernes indsats og synsevne og meget andet vil influere på bedømmelsen af talstørrelserne. Imidlertid viser det sig, at det meget sjældent er de små variationer i tallene, der har værdi for analyser af trækket. Det er som regel kun store variationer, man kan hente oplysninger af. Derfor har man en ret bred fejlmargen at operere med.

Muligheden for fejlbestemmelser foreligger naturligvis; men de arter, der dominerer trækket i marts-april, byder som regel ikke på særlige identifikationsvanskeligheder. Der er naturligvis et stort antal ubestemte finker og duer. Forholdet mellem antallet af identificerede Kvækerfinker og Bogfinker og tilsvarende Hulduer-Ringduer, viser dog, at størsteparten af de ubestemte duer må være Ringduer, og størsteparten af de ubestemte finker må være Bogfinker.

I de tilfælde, hvor sjældnere og vanskeligt identificerbare arter er blevet observeret, har man optegnet de iagttagne detaljer omhyggeligt. De fleste iagttagne sjældenheder fra Påskelejrene er allerede publiceret i tidsskrifterne.

Gennemgang af de enkelte lokaliteter.

Nedenfor gennemgås de enkelte lokaliteter i den rækkefølge, hvori de er nummereret på kortet (hosstående). Af tabel 1 (side 8) fremgår de observationsperioder, der ligger til grund for de indhøstede erfaringer. Læseren vil kunne danne sig et skøn over værdien af de enkelte års observationer fra påskeperioderne, i relation til forårstrækket som helhed, ved hjælp af tabel 2 (side 9).

LOKALITETERNE:

Vadehavskysten syd for Esbjerg (lokalitet 1 og 2)

I 1959 blev der observeret fra havdiget ud for Klyngvese Sand ca. 10 km sydøst for Esbjerg. I 1961 blev der observeret udover vadehavet ved Darum Marsk ca. 15 km sydøst for Esbjerg.

Observatører: BENDIX CHRISTIANSEN m. fl.

Litteratur: KLINGE, 1907.

Karakteristik: Dårligt småfugletræk. Godt nordgående træk af Vibe (*Vanellus*), Storspove (*Numenius arquata*), Strandskade (*Haematopus ostralegus*), Knortegås (*Branta bernicla*) og Alm. Ryle (*Calidris alpina*). Desuden er der iagttaget mindre nordgående og østgående bevægelser af Sortænder (*Melanitta nigra*) og Ederfugle (*Somateria mollissima*).

Eksempler: 30/3—61, 322 Storspover mod vest, 31/3—61, 611 Ederfugle mod øst, 28/3—59, 800 Strandskader mod nord.

Blåvands Huk (lokalitet 3)

Der blev observeret fra forreste klitrække vest for fyret i 1958 og 1960.

Observatører: L. FERDINAND, ANNIE LARSEN, N. O. PREUSS, BERTEL BRUUN, JAN DYCK og JØRGEN HEUCHENDORF.

Litteratur: STUHR, 1942.

Karakteristik: I 1958 var det kvantitativt et dårligt træk, men der blev iagttaget indtrækkende fugle (Stær (*Sturnus vulgaris*), Vibe (*Vanellus vanellus*), Hættemåge (*Larus ridibundus*), Lærke (*Alauda arvensis*), Engpiber (*Anthus pratensis*), Ringdue (*Columba palumbus*), Solsort (*Turdus merula*), Sangdrossel (*Turdus ericetorum*), Gulspurv (*Emberiza citrinella*), Krage (*Corvus corone cornix*), Storspove (*Numenius arquata*) — nævnt i rækkefølge efter hyppighed) fra havet kommende fra vest-sydvest og vest.

Egentligt andefugletræk blev der ikke iagttaget, men et mindre antal ænder blev set omkring Hukket, uden at der kunne findes noget mønster i deres flugt. I 1960 var småfugletrækket anderledes end i 1958, idet fuglene dette år ikke blev iagttaget indtrækkende fra havet. I stedet fløj fuglene mod sydvest — rundende Hukket — for derefter at flyve mod sydøst. Dette sås særligt tydeligt d. 15/4—60, hvor man iagttog 105 Lærker, 5 Krager, 30 Engpibere, 53 Stære, 45 Tornirisker (*Carduelis cannabina*) samt 10 Bogfinker (*Fringilla coelebs*), som fløj på denne måde. Den 14/4—60 blev der iagttaget 13 Suler (*Sula bassana*) udfor Blåvands Huk.

Eksempler: Af indtrækkende fugle blev der d. 3/4—58 iagttaget 39 Lærker, 27 Stære, 5 Solsorter og 77 Viber og den 5/4—58, 14 Sangdrosler, 33 Lærker, 18 Viber og 28 Stære.

Henne (lokalitet 4)

Der er her gjort iagttagelser fra strand og klitter i 1958 og 1959.

Observatører: ANDERS HOLM JOENSEN m. fl.

Karakteristik: I 1958 blev der samtidigt observeret ved Blåvand, og sammenligner man observationerne ved Henne og Blåvand, er der en kvalitativ sammenhæng mellem disse lokaliteter, men der blev set mange flere fugle ved Henne end ved Blåvand. Ved Henne er der både i 1958 og 1959 på samme måde som ved Blåvand iagttaget kraftigt træk af fugle kommende ind fra havet. Følgende kysten er der iagttaget en række fugle i større tal — Vibe, Hættemåge, Stormmåge (*Larus camus*), Sølvmåge (*Larus argentatus*), Storspove, Stær, Pibeand (*Anas penelope*), Gråand (*Anas platyrhynchos*) og Krikand (*Anas crecca*). Der er i 1959 og særligt d. 26/3 iagttaget flere ænder ved Henne end andre år ved Vestkysten. Det var særlig arterne Sortand, Pibeand, Krikand og Gråand, der sås, og disse trak overvejende i nordlig retning. Pibeand, Krikand og Gråand sås i småflokke, medens Sortænderne sås fra få stk. til flokke på hundreder. Lomvie (*Uria aalge*), Knortegås, Gravand (*Tadorna tadorna*) og Hvinand (*Bucephala clangula*) sås enkeltvis.

Eksempler: Den 5/4—58 blev iagttaget 1251 Viber trækkende mod nord eller nordøst, 55 Lærker mod nord og 70 mod øst, 430 Hættemåger mod nord og 224 Stære mod nord eller nordøst. Den 25/3, 26/3 og 27/3—59 blev der iagttaget et stort nordgående træk særlig af Hættemåge og Stormmåge, hvor den første var overvejende. Således trak der ikke mindre end 820 måger mod nord den 25/3, og den 26/3 trak 2000 måger mod nord, hvorefter ca. 50% var Hættemåger, 25% Stormmåger og 25% store måger, og den 27/3 trak 3000 måger mod nord, og deraf var ca. 50% Hættemåger, 25% Stormmåger og 25% store måger.

Fjand ved Nissum Fjord (lokalitet 5)

Der blev i 1961 observeret fra en klittop 50 m fra havet ved Fjand sømærke.

Observatør: SØREN VIUM ANDERSEN.

Karakteristik: Der blev iagttaget et beskedent antal nordtrækkende ande- og vadefugle. Det drejede sig særligt om Ederfugle, Sortand, Storspove og Strandskade. Samtidig blev der iagttaget et lille træk af småfugle og krager mod nord langs med den inderste klitrække.

Hanstholm (lokalitet 6)

Der observeredes i 1961 fra 2 punkter ved Hanstholm havn, fra begge steder var der et godt udsyn over havet.

Observatører: POUL HALD MORTENSEN og FINN BIRKHOLOM-CLAUSEN.

Karakteristik: Sortand og Lommer blev iagttaget i stort tal. Sortænderne syntes overvejende at flyve mod nord, men der blev ikke iagttaget over 250 stk. på en dag. Lom sås flyvende mod

nord i stort antal, den 31/3—61 48 stk. og den 2/4—61 1665 stk.! Strandskader blev iagttaget i mindre antal flyvende nordpå. Stære og Krager blev iagttaget udtrækkende i nordlig eller nordøstlig retning udover havet, f. eks. blev der den 31/3 iagttaget 600 Stære og 33 Krager flyvende på denne måde og den 2/4 sås 427 Krager og 120 Stære.

Skagen (lokalitet 7)

Der blev alle årene observeret fra Grenen, idet man observerede fra klitrækken ud mod havet på Grenens nordspids.

Litteratur: HANSEN og CHRISTENSEN, 1954, CHRISTENSEN, 1958, LÆSSØE, 1960, KRISTENSEN, 1961, ROSENDAHL, 1962.

Karakteristik: Som det allerede er oplyst i litteraturen, er Skagen et af landets bedste træksteder om foråret. Særligt gælder dette for Krager (og for visse rovfuglearter). Desuden er der et træk af Sortænder, Ederfugle og Terner. I tidens løb er der iagttaget mange sjældenheder, dog især rastende, idet Skagen og Grenen syntes at være opsamlingssted for et forlænget træk.

Anholt (lokalitet 8)

Posten var placeret på øens sydvestlige hjørne. Der blev iagttaget i 1959, 1961 og 1962.

Observatører: NIELS O. PREUSS, IB CLAUSAGER, JOHN ANDERSEN, PELLE ANDERSEN HARILD og WITTRUP-JENSEN.

Litteratur: WINGE, 1907, PALUDAN, 1962, Feltornithologen, 1962.

Karakteristik: I 1961 blev der kun iagttaget meget lidt træk, idet der kun i korte perioder sås forbi-flyvende småflokke af Ringduer, Stære, Drosler og Krager. I 1959 og 1960 blev der derimod iagttaget et stort antal trækkende Krager, Stære, Bogfinker, Ringduer, Jernspurve (*Prunella modularis*) og Drosler. Desværre er der ikke iagttaget fra Anholt's nordøstlige hjørne, der sikkert ville vise sig at være det bedste træksted på Anholt.

Eksempler: I 1959 trak der 3—4000 Stære og Bogfinker daglig, der blev ikke iagttaget flere end 500 duer på en dag. Den 28/3—59 blev der iagttaget 1720 Jernspurve (jvnf. Hesselø). Den 27/3—59 blev der iagttaget 650 Krager. Den 29/3—59 blev der iagttaget 680 trækkende Solsorte samt 472 Sjaggere (*Turdus pilaris*) og den 28/3—59 105 trækkende Misteldrosler (*Turdus viscivorus*). (Den 30/3—59 så HALLING SØRENSEN 250 trækkende Solsorte på Skagen). Af Musvåger (*Buteo buteo*) var der iagttaget 36 den 30/3—59 og 50 den 27/3—59.

Læsø (lokalitet 9)

Der blev observeret fra Læsøs nordøstlige hjørne ved klifoden på Syr-odde i 1960 og 1961.

Observatører: JENS POULSEN, BRIAN ZOBBE m. fl.

Litteratur: POULSEN, 1961.

Karakteristik: Der er blevet iagttaget et ringe træk fortrinsvis af Ringdue, Krage, Allike (*Coloeus monedula*), Stær, Sjagger og Bogfinke. Disse fløj i nordøstlig retning ud over havet. Sammenlignet med Skagen må Læsø med vor hidtidige viden betegnes som et underordnet træksted. Bemærkelsesværdigt er det, at der er fundet et stort antal rastende Lille Kobbersnepe (*Limosa lapponica*) i begge observationsårene på vaderne omkring Læsø (op til i hvert fald 1—2000 stk.). Det største antal Stære på en dag var 150 stk.

Fornæs, nord for Grenå (lokalitet 10)

Iagttagelser langs stranden og ved fyret på Fornæs i alle årene 1957—1961.

Litteratur: CHRISTIANI, 1907.

Karakteristik: Musvågetræk til tider op til 400 på en dag, desuden er der iagttaget et godt kragetræk, men et relativt ringe småfugletræk samt et allike- og duetræk. I 1959 var trækket specielt ved Fornæs overordentligt ringe, der blev dette år ikke med sikkerhed iagttaget udtrækkende fugle.

Fyns Hoved lokalitet (11)

Der blev observeret 2 dage i 1959 og 3 dage i 1960 fra det nordligste punkt af halvøen eller revet Tornen med udsigt over havet.

Observatør: JØRGEN STUBGAARD.

Karakteristik: Der blev iagttaget et kraftigt træk af Stær og Ringdue samt et mindre træk af Bogfinke og Engpiber.

Knudshoved ved Nyborg (lokalitet 12)

Der blev i 1961 og 1962 observeret fra stranden ved Teglværkskoven nord for Nyborg.

Observatører: JØRGEN RABØL, ARNE MØLLER m. fl.

Litteratur: RABØL, 1959, 1960 og 1962.

Karakteristik: Sammenlignet med østdanske lokaliteter må trækket ved Nyborg i disse perioder betegnes som ringe. Der er ingen trækkende ænder, rov- eller vadefugle iagttaget (undtaget enkelte Viber). Der synes i 1961 at kunne ses en tydelig sammenhæng mellem trækket ved Nyborg og på Langelands nordspids, således at der disse steder dette år er iagttaget særlig Krage, Stær, Ringdue, Tornirisk og Lærke. Der er mærkværdigvis ingen Bogfinker iagttaget ved Nyborg dette år. Trækket i 1962 var betydeligt bedre, særligt blev der iagttaget mange Stære, Lærker, Jernspurve (17/4, 500!) samt Tornirisker.

Langeland (lokalitet 13)

Observationsposten var placeret på Langelands nordligste punkt — Øren — i 1961.

Observatører: THOMAS THELLE, CHR. HERTEL WULFF m. fl.

Litteratur: WULFF, 1961.

Karakteristik: Det synes at være et temmelig godt, måske endda et særdeles godt træksted.

Eksempler: I det dårlige trækår 1961 blev der den 31/3 iagttaget 1380 duer for nordgående samt 5280 finker og 862 Ederfugle, desuden blev der iagttaget meget store koncentrationer af Ederfugle ved Langelands nordspids.

Hesselø (lokalitet 14)

Der observeredes i 1959 og 1962.

Observatører: 1959: ANNIE LARSEN, JENS SMED m. fl.
1962: STEN L. MADSEN og OVE D. KRISTENSEN.

Litteratur: FABRITIUS BUCHWALD, 1929 med korrektion PALUDAN, 1962. Rapporter til Naturfredningsrådet. Feltornithologen, 1962.

Karakteristik: Kendt som et fint raststed specielt for drosselfugle og mange småfugle. I visse henseender må det betragtes som det interessanteste forårstræksted i Danmark. I de sidste dage af lejren i 1959 blev det set store mængder af rastende og trækkende Lærker, Jernspurve, Stære, Bogfinker, Drosler, Tornirisker og Ringduer i antal, som var af samme størrelsesorden, som iagttagelserne i de tilsvarende dage på Anholt og på Gilbjergshoved, ja endog for visse arter større (Sanglærke, Jernspurv, Tornirisk og Sangdrossel). Der blev desuden iagttaget koncentrationer med mange rastende fugle. Den 28/3—59 blev der iagttaget ca. 3000 Jernspurve, medens der på Anholt den samme dag blev iagttaget ca. 2000. I 1962 blev der iagttaget store koncentrationer af rastende Rødhalse (*Eriothacus rubecula*), Fuglekonger (*Regulus regulus*), Jernspurve, Sjaggere, Sangdrosler, Vindrosler (*Turdus iliacus*) foruden Ringduer og Hvide Vipstjerter (*Motacilla alba*), som sås i flokke på op til 30 stk. Der er næppe tvivl om, at Hesselø er den danske lokalitet, der på forårstræk egner sig bedst til anlæggelse af en fugle- og fangststation.

Nykøbing Sjælland, Korshage (lokalitet 15)

Der blev iagttaget i 1957 fra spidsen af Korshage.

Observatør: NIELS HESSELBJERG CHRISTENSEN.

Karakteristik: Her blev dette år iagttaget et ret godt træk af våger og finker.

(I slutningen af marts 1956 blev iagttaget et meget stort træk af våger, finker, kragefugle, duer og drosler, som i størrelsesorden er fuldt på højde med Gillelejes tal, ja for rovfuglenes vedkommende endog større).

Asserbo (lokalitet 16)

I 1958 blev der iagttaget i 3 dage ved Asserbo fra en post 1700 m sydvest for Sandkroen og 200 m syd for Asserbo Plantage.

Observatør: N. H. VALERIUS.

Karakteristik: Trækket her viser kvalitativt de samme linier som trækket ved Tisvilde Hegn fra samme år, idet størrelsesordenen var det halve eller noget mindre end det halve af trækket ved Gilleleje.

Tilvilde m. v. (lokalitet 17)

Der er foretaget systematiske observationer i Tisvilde-området i 1957, idet hovedlejren for Nordsjælland dette år var placeret her. Der var observationer i 5 dage ved kysten lige øst for Tisvilde by, en dag ved Tisvilde Hegn og 2 dage på det højeste punkt i Tibirke Bakker.

Karakteristik: Iagttagelserne fra Tisvilde — særlig dem fra kysten — viser en stor både kvantitativ og kvalitativ overensstemmelse mellem trækket ved Asserbo og ved Gilleleje. Dog syntes antallet af rovfugle i Tisvilde-området at være noget større end ved Gilleleje.

Gilleleje m. v. (lokaliteterne 18, 19, 20 og 21)

Der er i alle årene foretaget observationer fra Gilbjerg hoved (lokalitet 18), idet observationsstedet var ved Gilbjergstenen med en god udsigt ind over land mod syd og udover havet mod nord. Nogle af årene blev der desuden foretaget observationer ved Nakkehoved fyr (lokalitet 19) (1958, 1960, 1961), idet observationsposten her var beliggende 200 m fra fyret kun med udsigt over havet. Et enkelt af årene er der foretaget observationer på enkelte andre steder i Gillelejes nærhed, således på Rævebakken (lokalitet 21) inde i land, 3—4 km syd for Gilleleje, i 1961, og ved Villingebæk (lokalitet 20).

Litteratur: ROSENBERG, 1959, CHRISTENSEN & ROSENBERG, 1964, Feltornithologen, 1961 og WIGH, 1962.

Karakteristik: Det er blevet påvist af ROSENBERG (1959), at Gilbjerg hoved ikke ubetinget er det sted fuglene passerer på trækket nordpå, men Gilleleje-området må siges at være et af de steder i landet, hvor der koncentrerer flest fugle på forårstræk; man har her på visse dage iagttaget nogle af de største antal af dagtrækkende fugle i Danmark. Særligt gælder dette Krage, Allike, Ringdue, Huldue (*Columba oenas*), Bogfinke, Stær og Vibe. Ederfugle, Sortænder og skalleslugere er visse år set i et antal af få hundrede. Rovfugletrækket er relativt ringe sammenlignet med visse andre lokaliteter i Nordsjælland. Dette skyldes sikkert, at vågerne fortrinsvis trækker langs nordkanten af Gribskov og derfor ikke i så høj grad trækker ud ved Gilbjerg hoved, som f. eks. de mange småfugle. Fra Rævebakken synes der at være iagttaget et træk, der viser samme artsmæssige sammensætning som ved Gilbjerg hoved og Nakkehoved, men fuglene flyver her i højere grad i nordlig retning. De synes således i deres flugtrætning at være påvirket af kystliniens virkning. Når iagttagelserne fra Gilbjerg hoved- og Nakkehovedtrækket sammenlignes, er i de store linier identiske, dog er der enkelte dage en forskel på antallet af fugle, der passerer de to lokaliteter, hvilket sikkert skyldes at »udflyvningsstedet« til Sverige varierer noget.

Køge Sønakke (lokalitet 22)

Der er kun iagttaget i 1961. Observationsstedet var et fremspringende punkt på Stevns nordkyst i Magleby Skoven, kaldet Køge Sønakke.

Observatører: JØRGEN VILLERSLEV HANSEN og ARNE STUB JENSEN.

Litteratur: BLUME & FRÖLICH, 1946, HANSEN, 1961.

Karakteristik: I 1961 blev der iagttaget et stort antal udflyvende rovfugle, duer og småfugle, visse af fuglene fløj meget højt. Iøvrigt synes Køge Sønakke lokaliteten — specielt efter littera-

turen — at være et af vore bedste rovfuglesteder om foråret, og der er desuden iagttaget et stort finke-, due- og kragetræk.

Fed (lokalitet 23)

I 1959 foretoges iagttagelser på Fed ved halvøens basis på et sted ca. 1 km syd for Strandegård med udsigt over landskabet i alle retninger.

Observatører: JØRGEN HEUCHENDORF, JAN DYCK OG L. FERDINAND.

Litteratur: THORUP, 1946, BLUME & FRÖLICH, 1946.

Karakteristik: Et fint forårs-træksted for finker, duer, Stære og rovfugle særligt ved vestlige vinde.

I 1959 blev der her iagttaget det største antal trækkende musvåger, der blev iagttaget i påsken dette år. Således sås d. 27/3—59 1200 Musvåger på Fed. Det bedste svanetræk fra påskelejrene er iagttaget i 1959, idet både Sangsvaner og Knopsvaner blev iagttaget udtrækkende i nord-nordøstlig retning fra Fed. De startede flyvningen til Sverige fra Præstø-fjordens nordende. Det største antal sås på Fed d. 29/3, med 35 Sangsvaner og 114 Knopsvaner.

(Gennemgang af de enkelte lokaliteter fortsætter side 10)

TABEL I

Tabellen viser, fra hvilke lokaliteter der foreligger rapporter og fra hvilke år. Tallene angiver antallet af dage, og hvis der står 5+1, betyder det, at der er rapporteret fra de 5 påskedage + 1 ekstra dag. Tal i parentes angiver, at der har fundet iagttagelser sted, men at ingen rapporter eller kun højst generelle bemærkninger om trækket er stillet til disposition (evt. at rapporten har været negativ).

Number of observation days at the localities indicated in the text and in fig. 1. Brackets indicate lacking or negative reports.

Kort: Lokalitet:	18/4—22/4	3/4—7/4	26/3—30/3	14/4—18/4	30/3—3/4	19/4—23/4
	1957	1958	1959	1960	1961	1962
1—2 Syd for Esbjerg	—	—	—	—	3	—
3 Blåvand	—	5	—	4	—	—
4 Henne	—	4	3	—	—	—
5 Fjand	—	—	—	—	5	—
6 Hanstholm	—	—	—	—	5	—
7 Skagen	4	5	5	5+1 ¹⁾	3	5
8 Anholt	—	—	5	—	5	—
9 Læsø	—	—	—	3+3	4	—
10 Fornæs	4	5	(5)	5	(5)	—
11 Fyns Hoved	—	1	2	3	—	—
12 Knudshoved v/ Nyborg ...	—	—	—	—	5	(5)
13 Langeland N.	—	—	—	—	5	—
14 Hesselø	—	—	5	—	—	(5)
15 Nykøbing S., Korshage....	4	—	—	—	—	—
16 Asserbo	—	3	—	—	—	—
17 { Tibirke	2	—	—	—	—	—
{ Tisvilde Hegn	1	—	—	—	—	(5)
{ Tisvilde	4	—	—	—	(2)	—
18 Gilbjerg Hoved	3	5	5	5+1	5	5
19 Nakkehoved	—	4	—	4	5	5
20 Villingebæk	—	(3)	—	—	—	—
21 Rævebakken	—	—	—	—	5	—
22 Køge Sønakke	—	—	—	—	4	—
23 Fed	—	—	5	—	—	—
24 Ulvshale	—	—	5	—	2	—
25 Hammeren	—	—	5	5+1	4+1	5
26 Christiansø	—	5	5	—	—	—

¹⁾ efter Fugle Nyt 2 (1960) 19.

TABEL 2

Påskeperiodernes placering i forhold til årstider og trækperioder samt temperatur-karakteristik for påske- og forårsperioder.

The Easter periods in relation to season and migration period.

	Februar 5. 10. 15. 20. 25. 28.	Marts 5. 10. 15. 20. 25. 31.	April 5. 10. 15. 20. 25. 30.	Maj 5. 10. 15. 20. 25. 31.	Temperatur-karakteristik for	
					Påskens	Perioden for Påskens
1957			/////		lidt under normalen	omkring normalen
1958			/////		lidt under normalen	betydeligt under normalen, sent forår
1959		/////			over normalen	over normalen, meget tidligt forår
1960			/////		omkring normalen	omkring normalen
1961		/////			under normalen	noget over normalen, mild marts
1962			/////		lidt under normalen	mild periode i beg. af april ellers meget koldt forår
<u>VIBE, STÆR, SANGLÆRKE</u> <u>HEDELÆRKE,</u> <u>DROSLER, RÅGE</u> <u>BOGFİNKE,</u> <u>MUSVÅGE, DUER,</u> <u>KRAGE, ALLIKE</u>					<u>SVALE,</u> <u>SKOVPIBER,</u> <u>GUL VIPSTJERT</u> <u>ENGPİBER</u> <u>HVEPSEVÅGE</u>	

Ulvshale på Møn (lokalitet 24)

Der er foretaget iagttagelser på Ulvshale i 1959 og 1961.

Observatører: BERTEL BRUUN, SWITZER HANSEN, 1959, N. HESSELBJERG CHRISTENSEN, J. RAMSØE JACOBSEN og FINN LARSEN, 1961.

Karakteristik: På samme måde som ved Fed blev der i 1959 iagttaget trækkende Knop- og Sangsvaner. Desuden er der iagttaget større træk af Ringduer, Sjaggere og Vindrosler, men iagttagelserne fra påskelejrene har ikke bekræftet, at lokaliteten kan være en fin træklokalitet, hvor der passerer mange finker, kragefugle og duer.

Hammeren (lokalitet 25)

Der er foretaget iagttagelser på Hammeren i 1959, 1960, 1961 og 1962.

Observatører: BENNY GENSBØL m. fl.

Karakteristik: Der er her foretaget en pionerindsats ved disse iagttagelser, som viser, at trækket på Hammeren i flere henseender er forskelligt fra det »vestdanske« træk. Særligt er der set mange Hvide Vipstjerter, duer og ænder (særlig Ederfugle), men kvantitativt er trækket ringe.

Eksempler: Den 14/4—60: 174 Hvide Vipstjerter og 4—5000 finker samt
34 Spurvehøge (*Accipiter nisus*)
- 1/4—61: 875 Ringduer.
Maj 1959: 300 Hvepsevåger (*Pernis apivorus*).

Christiansø (lokalitet 26)

Der blev observeret i 1958 og 1959 fra lokaliteter på Christiansø med udsigt ud over havet.

Observatører: 1958: BENNY GENSBØL, ERIK HANSEN m. fl.
1959: JØRGEN ANDERSEN og CARSTEN MURMANN.

Litteratur: SALOMONSEN, 1940 (efterårstræk) samt rapporter i Naturfredningsrådet af fyrmester LANGE.

Karakteristik: Øen er kendt som en god rast-lokalitet på grund af sin »Ø-virkning« på visse nattrækkende småfugle. Efter vore påskeiagttagelser synes der om foråret kun at gå et meget ringe træk over øen af dagtrækkende fugle.

SUMMARY IN ENGLISH

Survey of Observations on Spring Migration, 1957—1962, organized by Dansk Ornithologisk Forening ("Easter Camps").

This paper presents a review of observations on diurnal migration carried out by the "Easter Camps" organized by the Danish Ornithological Society.

A special committee was elected for the coordination of group work in the field. Primarily, the "Easter Camps" were organized as educational camps for younger members of the society. The main object was field identification, but soon the interest became so great that observation posts could be set up at several different localities. Soon the "pedagogical" observations changed into a more systematic collection of data on the diurnal migration. From the very beginning the observa-

tions were standardized as much as possible so that observations were carried on from half an hour before sunrise to 10.30 a.m. An instruction leaflet was distributed among the members of the camps. In spite of these efforts the voluntary character of the observations and the difference in experience between the individual participants introduces a certain heterogeneity in the data collected.

The present paper is intended as a preliminary survey on how the data were procured and on the quality of the localities. The collected material will be worked out further for each species in the future. One paper is published in the present issue, see p. 13.

Geographically Denmark is well suited for studies of spring migration because of its great number of peninsulas and islands. One might expect a concentration of spring-migrants on promontories and bays of the coast which are turned toward the north, mainly due to the "Leitlinien"-effect of the coast.

The observations confirmed these assumptions, showing that the Skaw (no. 7) and the coast of Northeastern Zealand (nos. 15—20) are the best spring localities. Some of the islands in Kattegat, especially Hesselø (no. 14) and Anholt (no. 8), seem to concentrate large numbers of nocturnal migrants (Robin, Hedgesparrow, Song Thrush, Blackbird and Redwing) in certain periods, and at the same time Anholt shows a minor concentration of diurnal migrants, presumably the same birds as at Fornæs (no. 10). The comparatively large concentration of nocturnal migrants on the mentioned islands was previously reported by L. HANSEN (1954) who reviews the birds killed at lights in Denmark.

There is a striking difference between the migration at the Skaw and in North Zealand. The migration of smaller song birds and birds of prey is numerically much smaller at the Skaw than in North Zealand. At Fornæs (no. 10) and on Funen (nos. 11 and 12) and Langeland (no. 13) the same

species were observed as in North Zealand, but the migration is numerically much smaller. In the eastern parts of Zealand (nos. 22, 23 and 24) a strong migration of birds of prey was observed (especially with westerly winds) and also some swans.

In Western Jutland the number of diurnal migrants is almost negligible in comparison to the number of birds observed at the other localities. On the other hand the observations are especially interesting. Arranged according to number of observed birds they were: Starling, Lapwing, Blackheaded Gull, Skylark, Meadow Pipit, Wood Pigeon, Blackbird, Song Thrush, Yellow Bunting, Hooded Crow and Curlew. Most of these species came in from the sea, and the direction of the migratory movements varied between E and ENE. The composition of the species list and the directions observed might indicate that the birds came from winter quarters in the British Isles, and had crossed the North Sea directly to Jutland. These observations will be treated at some length later.

On Bornholm (no. 25) a northerly migration towards Sweden was noted. Quantitatively this migration is poor, except for rather large numbers of White Wagtail. Christiansø (no. 26) concentrates nocturnal migrants, but very little diurnal migration was observed.

LITTERATUR

- Anholt (1962) u. forfatter — Feltornithologen **4**: 45.
 BLUME, C. A. og T. FRÖLICH, 1946: En plan for en undersøgelse af rovfugletrækket over Danmark med beretning over forårstrækket 1946. — Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. **40**: 243—256.
 CHRISTIANI, A., 1907: Jagttagelser om fugletrækket i foråret 1907 på Steensmark ved Grenå. — Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. **2**: 1—6.
 CHRISTENSEN, N. H. og N. ROSENBERG, 1964: Bogfinkens (*Fringilla coelebs* L.) Forårstræk. — Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. **58**: 13—35.
 CHRISTENSEN, N. H., 1958: Jagttagelser ved Skagen maj 1957. — Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. **52**: 81.
 FABRITIUS-BUCHWALD, N., 1929: Bidrag til kundskaben om Hesselø's hvirveldyrfauna. — Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. **23**: 1—33.
 FRÖLICH, T., 1960: Forårstræk 1960 — Fugle Nyt (Duplikeret).
 KLINGE, M., 1907: Fuglenes forårstræk 1907 ved Esbjerg. — Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. **2**: 7—19.
 HANSEN, E. og N. H. CHRISTENSEN, 1954: Forårstrækket over Skagen. — Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. **48**: 156—172.
 HANSEN, J. V., 1961: Tidligt træk af Hvepsevåge ved Køge Sønakke. — Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. **55**: 162.
 HANSEN, LINDHARD, 1954: Birds killed at lights in Denmark 1886—1939. — Vidensk. Medd. Dansk Naturhist. Foren. **116**: 000.
 Hesselø (1962) uden forfatter. — Feltornithologen **4**: 43.
 LÆSSØE, O., 1960: Trækiagttagelser på Skagens Nordstrand. — Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. **54**: 195—196.
 PALUDAN, K., 1962: Om dræbte fugle fra en lille dansk ø. — Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. **56**: 85—86.
 POULSEN, J. H., 1961: Påskeiagttagelser (Læsø). — Feltornithologen **3**: 51.
 RABØL, J., 1959: Gulhovedet Vipstjert og Rødstrubet Piber ved Nyborg. — Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. **53**: 246.
 — 1960: Jagttagelser ved Knudshoved, Fyn. — Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. **54**: 163.
 — 1962: Knudshoved (Forår 1962). — Feltornithologen **4**: 44.
 ROSENBERG, N., 1959: Jagttagelser af forårstrækket ved Gilleleje. — Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. **53**: 121—137.

- ROSENDAHL KRISTENSEN, S., 1961: Iagttagelser af sjældnere fugle på Skagen i påsken 1961. — Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. **55**: 225—226.
- 1962: Skagen (Forår 1962). — Feltornithologen **4**: 42—43.
- SALOMONSEN, F., 1940: Kragefugle på Christiansø. — Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. **34**: 101—112.
- STUHR, V., 1937: Vinterfugle ved Blåvand. — Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. **31**: 71—74.
- THORUP, N., 1946: Iagttagelser af forårs- og efterårstræk over Sydsjælland og Møen. — Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. **40**: 108—120.
- WIGH, B., 1962: Nordsjælland (Forår 1962). — Feltornithologen **4**: 41.
- WULFF, H.: Langeland påsken 1961. — Feltornithologen **3**: 72—73.
- WINGE, H., 1907—08: Om dræbte rovfugle fra en lille dansk ø. — Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. **2**: 41—45.
- ZOBBE, B., 1960: Påske på Læsø. — Feltornithologen **2**: 43—44.

Modtaget 17. marts 1963.

L. FERDINAND, Jonstrupvangvej 4, Ballerup

N. HESSELBJERG-CHRISTENSEN, Odensevej 18, Himmelev, pr. Roskilde